

O'zbekistonda asalarichilikning rivojlanishining istiqbollari

Azizov Rahmatillo Olimjon o'g'li

Farg'ona davlat universiteti Agrar qo'shma fakulteti talabalasi

Annotatsiya: *Ushbu maqola O'zbekistonda asalarichilikning rivojlanishiga turtki bo'lgan omillar va barqaror qishloq xo'jaligi, iqtisodiy rivojlanish va xalqaro savdo uchun taqdim etayotgan imkoniyatlarni o'rganadi.*

Kalit so'zlar: *asalari, asal, o'simliklar, nektar, gul, amaliyot.*

O'zbekistonda asalarichilik, ya'ni asalarichilik nomi bilan ham mashhur bo'lgan asalarichilik ko'p asrlik qadimiy Ipak yo'li davriga borib taqaladigan boy tarixga ega. O'zining rang-barang o'simlik dunyosi, qulay iqlimi va dehqonchilik an'analari bilan O'zbekiston asalarichilikni rivojlanayotgan tarmoq sifatida rivojlantirish uchun katta imkoniyatlarga ega. So'nggi yillarda qishloq xo'jaligining barqaror va daromadli amaliyoti sifatida asalarichilikka qiziqish yana kuchaydi, bu esa uning mamlakatda o'sishi va kengayishining istiqbolli istiqbollarini keltirib chiqarmoqda. O'zbekistonda asalarichilikni rivojlantirish istiqbollarini belgilovchi asosiy omillardan biri bu gul resurslarining ko'pligidir. Mamlakatning unumdor vodiylardan tortib, qurg'oqchil cho'llarga qadar bo'lgan rang-barang landshafti asalarilar uchun qimmatli nektar manbalari bo'lib xizmat qiladigan turli xil gulli o'simliklarni taqdim etadi. Bu boy gul xilma-xilligi nafaqat asalarilar oilalarining salomatligi va mahsuldorligini qo'llab-quvvatlaydi, balki o'ziga xos ta'm va xususiyatlarga ega yuqori sifatli asal ishlab chiqarishga ham hissa qo'shadi. Qolaversa, O'zbekistonning uzoq quyoshli kunlari va qishining mo'l-ko'lligi bilan ajralib turadigan qulay iqlimi yil davomida asalarichilik uchun ideal sharoit yaratadi. Mo'tadil harorat va keng quyosh nuri gulli o'simliklarning o'sishiga yordam beradi va asalarilarning oziq-ovqat qidirish faoliyatini osonlashtiradi, natijada asal doimiy ravishda ishlab chiqariladi va ari populyatsiyasi sog'lom bo'ladi. To'g'ri uyalar va asalarichilik amaliyotlari bilan

O‘zbekiston asal va boshqa asalarichilik mahsulotlari bo‘yicha mintaqada yetakchi ishlab chiqaruvchiga aylanish imkoniyatiga ega. Tabiiy afzalliklardan tashqari, O‘zbekiston hukumati asalarichilikning barqaror qishloq xo‘jaligi sohasi sifatidagi muhimligini tan oldi va uni rivojlantirish bo‘yicha chora-tadbirlar ko‘rdi. Mamlakatimiz bo‘ylab soha rivojiga ko‘maklashish, asalarichilarning turmush farovonligini oshirish maqsadida asalarichilarni o‘qitish, zamonaviy asalarichilik uskunalari bilan ta‘minlash, asalarichilik korxonalarini moddiy rag‘batlantirish kabi tashabbuslar amalga oshirildi. Bundan tashqari, tabiiy va organik mahsulotlarga, jumladan, asalga bo‘lgan jahon talabining ortib borayotgani O‘zbekiston uchun asalarichilik tarmog‘ini kengaytirish va xalqaro bozorlarga chiqish uchun foydali imkoniyatlar yaratadi. Yuqori sifatli asal va asalarichilik mahsulotlarini ishlab chiqarish bo‘yicha obro‘-e‘tiborga ega bo‘lgan O‘zbekiston jahon asalarichilik bozorida raqobatbardosh o‘yinchi sifatida o‘zini namoyon qilishi, yuqori sifatli va axloqiy manbalardan olingan asalarichilik mahsulotlarini qidirayotgan xaridorlarni jalb qilishi mumkin.

Xulosa:

Xulosa o‘rnida aytish mumkinki, mamlakatimizning boy gul resurslari, qulay iqlimi, davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlanayotgani, bozor talabi ortib borayotgani O‘zbekistonda asalarichilikni rivojlantirish istiqbollari yorqin. Ushbu kuchli tomonlardan foydalanish va barqaror asalarichilik amaliyotini joriy etish orqali O‘zbekiston o‘zining asalarichilik sanoatining barcha imkoniyatlaridan foydalanishi, asalarichilar uchun iqtisodiy imkoniyatlar yaratishi, bioxilmaxillikni saqlash va ekotizim salomatligini saqlashga hissa qo‘shishi mumkin. Asalarichilik qishloq xo‘jaligining muhim tarmog‘i sifatida rivojlanishda davom etar ekan, O‘zbekiston qishloq xo‘jaligi landshaftini boyitib, kelajak avlodlar uchun barqaror rivojlanishni qo‘llab-quvvatlab, asal va asalarichilik mahsulotlari yetishtirish bo‘yicha yetakchi davlatga aylanishga tayyor.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Asalarichilikda tajriba ishlari. V. Bravarskiy. Sh. Suyarqulov. Ya. Brindza. V. Otchenashko. Toshkent- "Print. Media" bosmaxonasi. 2021 yil.

2. Gulov A.N., Borodachev A.V., Beryozin A.S. Vozrast trutney i kachestvo trutney. Pchelovodstvo”, 2015, №4, str. 44-46 b.
3. Jamolov, R. Q., Xatamova, D. M., Xolmatova, M. A. (2022). Asalarilar oilasining yashash tarzi. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 2(10-2), 666-671b
4. R. Jamolov., O. To‘rayev, D. Xatamova. Asalarichilik asoslari, Farg‘ona Classik, 2022.
5. R.K. Jamolov, “Ona asalarining eksterer va interver ko‘rsatkichlari”, Proceedings of International Conference on Modern Science and Scientific. 2023 yil
6. R. Jamolov, H. Raximov, A. Tojaliyev. Asalarining harakatlanuvchi azolari. Journal of Science-Innovative Research in Uzbekistan 1 (7), 282-287 b
7. No‘monjonov Muhiddin Gulomjon, O. G., O‘G‘Li, P. A. T., & O‘G‘Li, B. S. A. (2020). Oddiy bo‘ymodaron o‘simligining morfo-fiziologik tavsifi va shifobaxsh xususiyatlari. Science and Education, 1(4), 26-29.
8. Numonjonov, M. G., Parpiyev, A. T., Numonjonova, M. G., & Bozorboyev, S. A. (2021). Civandon (achillea millefoliuml.) o‘simligidagi vitaminlar va ularning inson salomatligidagi ahamiyati. ACADEMICIA: Xalqaro multidisipliner tadqiqot jurnali, 11(6), 912-917.
9. Numonjonov, M. G., Parpiyev, A. T., Numonjonova, M. G., & Bozorboyev, S. A. (2021). Vitamines in the yarrow (achillea millefoliuml.) plant and their importance in human health. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, 11(6), 912-917.
10. Numonjonov M.G., Parpiyev A.T., Bozorboyev Sh.A., Vakhobova Sh.A. Alkaloids in some medicinal plants (CAPPARIS L, HYPERICUM L, ACHILLEA L,) their structure and significance. SCIENCE AND EDUCATION scientific journal ISSN 2181-0842 volume 1, ISSUE 4. July 2020
11. X. Mavlonjon, B. Shohruxbek, Q. Paxlovonjon - Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi, 2023